

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра педагогіки та управління навчальним закладом
Кафедра спеціальної педагогіки та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

до навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІКА»

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальності 014 Середня освіта (Математика)

за освітньою програмою Середня освіта (Математика, інформатика)

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу	Педагогіка
Мова викладання	українська
Викладачі	Горбатюк Оксана Василівна Лебідь Інна Юхимівна Чопік Олена Василівна
Профайл викладачів	https://pedahohika.kpnu.edu.ua/horbatyuk/ pedahohika.kpnu.edu.ua/lebid/ http://kaf-korped.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/chopik-olena-vasylivna/
E-mail	horbatiuk@kpnu.edu.ua lebid.inna@kpnu.edu.ua chopik@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODL	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1101
Консультації	

1. Анотація до курсу

Вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Математика, інформатика)» підготовки бакалаврів за спеціальністю 014 Середня освіта (Математика). Дисципліна відноситься до циклу обов'язкових освітніх компонентів, освітній компонент дисциплін професійної підготовки.

Навчальна дисципліна «Педагогіка» займає провідне місце у підготовці майбутнього вчителя, формуванні його професійної компетентності. Педагогіка як система наук про виховання та навчання людини, забезпечує фундаментальну підготовку педагогічних працівників у галузі освіти. Загальним завданням педагогіки як науки є виявлення, вивчення й обґрунтування закономірностей виховання та розвитку людської особистості, розробка на цій основі теорії і технологій виховання та навчання як спеціально організованих педагогічних процесів, шляхи удосконалення діяльності педагога (педагогічну діяльність) і різних видів діяльності учнів, а також стратегію і способи їх взаємодії.

Модуль «Основи корекційної педагогіки» передбачає формування у

майбутнього педагога первинних уявлень про освіту дітей з особливими освітніми потребами, адекватного позитивного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами; фахових компетентностей, необхідних для участі в команді психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних закладах.

Програма навчальної дисципліни містить п'ять змістових модулів.

2. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка» є: засвоєння студентами цілісної системи теоретичних знань із педагогіки як науки про виховання та навчання учнів; розвиток уміння поєднувати навчання і виховання учнів у процесі (уроків) занять і позакласної роботи; формування здатності та готовності до їх застосування в професійно-педагогічній діяльності у закладах середньої освіти.

Метою змістового модуля «Основи корекційної педагогіки» є: ознайомлення студентів із завданнями та понятійно-категоріальним апаратом корекційної педагогіки, особливостями розвитку різних категорій дітей з особливими освітніми потребами, організацією їхнього навчання та виховання в умовах інклюзивного навчання.

Основні підходи до вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни ґрунтується на партнерській співпраці викладачів і студентів, особистісно орієнтованому підході до освіти, принципі систематичності та послідовності в освіті, аналітико-синтетичній професійно спрямованій діяльності студента.

3. Формат курсу

Комбіноване навчання (очний курс з елементами дистанційного навчання).

4. Програмні компетентності навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 02 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 05 Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології.

ЗК 06 Здатність до самовдосконалення та саморозвитку.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 02 Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.

ФК 04 Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу.

ФК 06 Здатність використовувати системні знання з математики, інформатики, педагогіки, методики навчання математики та інформатики, історії їх виникнення та розвитку.

ФК 11 Здатність формувати і підтримувати належний рівень мотивації учнів до занять математикою та інформатикою.

ФК 12 Здатність здійснювати аналіз та корекцію знань та умінь учнів з математики та інформатики в умовах диференційованого навчання.

ФК 13 Здатність ефективно планувати та організовувати різні форми позакласної роботи з математики та інформатики.

ФК 14 Здатність проектувати цілісний процес навчання, виховання та розвитку учнів засобами математики та інформатики.

ФК 15 Здатність аналізувати, досліджувати та презентувати педагогічний досвід навчання учнів математики та інформатики в середній школі.

5. Очікувані результати навчання.

ПРН-4 Володіти основами психолого-педагогічних знань, необхідних для розв'язування професійних задач навчання математики в основній школі.

ПРН-5 Бути ознайомленим з тенденціями розвитку середньої освіти України та здатним впроваджувати сучасні інноваційні технології навчання.

ПРН-7 Знати методику подання конкретних тем курсу інформатики в основній та старшій школі.

ПРН-11 Розрізняти, критично осмислювати й використовувати традиційні та спеціальні підходи до навчання школярів, сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

ПРН-12 Володіти технологією організації у навчально-виховному процесі навчально-дослідницької діяльності учнів під час уроків і позаурочної роботи з математики з метою створення методичних умов, що забезпечують формування в учнів дослідницьких навичок.

ПРН-13 Демонструвати готовність до проведення психолого-педагогічних спостережень і використання різних методів дослідження учнівського колективу та на їх основі впливати (корегувати) на міжособистісні стосунки учнів, індивідуальний розвиток особистості.

ПРН-14 Уміти застосовувати інформаційні та телекомунікаційні технології на уроці, у позакласній і позашкільній роботі.

ПРН-15 Виявляти здатність до самонавчання та продовження професійного розвитку.

ПРН-16 Уміти організувати власну діяльність та одержувати результат у рамках обмеженого часу.

ПРН-17 Уміти ефективно працювати, як особистість і як член команди, а також ефективно співпрацювати з учнівським, учительським та батьківським колективами, попереджувати конфлікти.

ПРН-19 Уміти відповідально управляти процесом формування готовності учнів до самостійного прийняття рішень, подолання труднощів, прояву поваги до інтелектуальної праці та її результатів.

ПРН-20 Бути здатним діяти з дотриманням етичних норм, цінувати індивідуальне і культурне різноманіття, ініціювати в педагогічній діяльності принципи толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН-22 Здатність спілкуватися українською мовою, донести інформацію та ідеї до учнів або колег, виокремлювати проблеми, формулювати рішення, брати участь у дискусіях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- типи взаємин учасників педагогічної взаємодії, структуру педагогічного процесу, його суперечності та рушійні сили, принципи та закономірності;

- чітко уявляти характер і зміст роботи вчителя щодо організації, планування і матеріального забезпечення учнів у закладах загальної середньої освіти (на уроках, позакласних заняттях);

- вікові психофізіологічні особливості учнів;

- дидактичні принципи трудового навчання;

- методи навчання і форми проведення уроків;

- форми перевірки знань, умінь і навичок учнів;

- позакласне та позашкільне виховання; педагогічне керівництво вихованням дітей в сім'ї; виховні функції вчителя у закладах загальної середньої освіти; зміст основних понять технології виховної роботи; сутність технологічного підходу до виховання, його сумісність з гуманістичною педагогікою;

- норми і прийоми спілкування з дітьми; закономірності спілкування й способи управління індивідом і групою; способи аналізу власної діяльності й діяльності дитини;

- предмет і завдання корекційної педагогіки;

- види порушень психофізичного розвитку, їх причини, особливості розвитку різних категорій дітей з особливими освітніми потребами;

- особливості організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у закладах інклюзивної освіти.

вміти:

- впливати на розвиток особистості учня;

- готуватися до теоретичних і практичних занять;

- правильно будувати і проводити заняття;

- організовувати і проводити позакласну роботу учнів, гурткові та факультативні заняття;

- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід у процесі навчання;

- досягати триєдиної мети уроку: навчальної, виховної, розвивальної;

- формувати активну життєву позицію учнів;

- удосконалювати свою педагогічну і професійну майстерність;

- здійснювати профорієнтаційну роботу у процесі навчання та позашкільних заходах;

- аналізувати стан державної політики України щодо розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами;

- визначати ефективні шляхи та засоби профілактики психофізичних порушень;

- орієнтуватися в професійних завданнях вчителя як члена команди психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних закладах;

- опрацьовувати наукову та методичну літературу з проблем вивчення особливостей розвитку, навчання та виховання дітей з особливими освітніми

потребами.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2	
Семестр вивчення	4	
Кількість кредитів ЄКТС	7	
Загальний обсяг годин	210	
Кількість годин навчальних занять	104	
Лекційні заняття	46	
Практичні заняття	58	
Семінарські заняття	-	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна та індивідуальна робота	106	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	

7. Пререквізити курсу

Навчальна програма дисципліни передбачає вивчення 25 тем, з яких 21 висвітлюються в процесі лекційних занять і 25 тем на практичних заняттях. Організація навчання передбачає цілеспрямовану самостійну роботу студентів, виконання практичних завдань аналітичного, узагальнюючого характеру.

8. Політика курсу

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вступ до педагогічної професії.

Тема 1. Загальна характеристика педагогічної професії.

Суть та особливості професійної діяльності вчителя. Функції педагога. Структура педагогічної діяльності. Педагогічна компетентність, педагогічні здібності. Державні стандарти освіти.

Тема 2. Підготовка і професійне становлення педагога.

Поняття про самовиховання та саморозвиток. Мета, завдання і зміст професійного самовиховання майбутнього вчителя.

Тема 3. Культура педагогічного спілкування.

Професійно-педагогічне спілкування. Функції педагогічного спілкування. Етапи педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування.

Тема 4. Педагогічна ситуація, педагогічна задача.

Суть поняття «педагогічна ситуація». Суть поняття «педагогічна

задача». Етапи перетворення педагогічної ситуації в педагогічну задачу. Ефективність розв'язання педагогічної ситуації.

Тема 5. Педагогічний конфлікт.

Суть поняття «педагогічний конфлікт». Причини виникнення конфліктів. Позитивні функції конфліктів. Негативні функції конфліктів. Основні стратегії педагогічної взаємодії у конфлікті.

Змістовий модуль 2. Основи педагогіки.

Тема 6. Предмет педагогіки та її основні категорії.

Яке походження слова «педагогіка». У яких розуміннях вживається поняття «педагогіка» сьогодні? Педагогіка як наука і мистецтво. Об'єкт і предмет педагогічного дослідження. Основні педагогічні категорії. Джерела педагогіки. Система педагогічних наук. Суть і етапи педагогічного дослідження. Характеристика методів педагогічного дослідження.

Тема 7. Особистість школяра та його розвиток.

Суть понять «особистість», «індивідуальність». Основні теорії розвитку особистості. Основні фактори розвитку особистості: а) роль спадковості у розвитку особистості; б) середовище як фактор розвитку і соціалізації особистості; в) умови ефективності виховання як фактора розвитку особистості; г) значення активності особистості у її розвитку і саморозвитку. Вікові етапи в розвитку особистості.

Тема 8. Педагогічний процес.

Цілісність і діалектика педагогічного процесу. Учасник педагогічного процесу, типи і характер взаємодії між ними. Структурування педагогічного процесу. Рушійні сили педагогічного процесу. Ієрархія цілей педагогічного процесу. Закономірності педагогічного процесу. Принципи педагогічного процесу.

Змістовий модуль 3. Теорія освіти і навчання.

Тема 9. Процес навчання.

Поняття про процес навчання. Рушійні сили процесу навчання. Основні фактори та функції навчання. Етапи процесу навчання.

Тема 10. Принципи навчання.

Структурні компоненти навчального процесу. Основні елементи управлінської діяльності вчителя. Основні ланки процесу засвоєння знань. Провідні мотиви учіння. Принципи навчання. Види навчання.

Тема 11. Методи навчання.

Поняття про метод навчання як дидактичну категорію, функції і структуру методу, прийом навчання. Різні підходи до класифікації методів

навчання. Характеристика методів навчання як способів розв'язання цільових завдань уроку. Засоби навчання.

Тема 12. Форми навчання.

Поняття про форми навчання: загальні і спеціальні. Розуміння поняття «урок». Основні вимоги до уроку, їхня сутність. Традиційні типи уроків. Неурочні форми навчання, їх характеристика. Суть основних компонентів технології підготовки вчителя до уроку.

Тема 13. Контроль у процесі навчання.

Поняття про контроль. Принципи контролю. Функції контролю. Види і форми контролю. Методи контролю. Проблеми оцінювання навчальних досягнень учнів: 12-бальна, рейтингова система оцінювання.

Змістовий модуль 4. Теорія виховання.

Тема 14. Виховання в цілісному педагогічному процесі. Зміст виховання.

Суть і особливості процесу виховання. Діагностика вихованості. Принципи виховання.

Тема 15. Національна своєрідність виховання.

Суть змісту виховання та вимоги до його побудови у закладі середньої освіти. Мета, завдання та зміст основних компонентів виховання у національній школі.

Тема 16. Загальні методи виховання.

Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання. Умови оптимального вибору методів виховання. Характеристика методів виховання.

Тема 17. Виховання особистості в колективі.

Виховання особистості в колективі:

- а) генезис проблеми виховання особистості в колективі;
- б) поняття про колектив, ознаки колективу, його структура, типи, динаміка, стадії розвитку, принципи організації колективної творчої діяльності школярів (І.П. Іванов).

Тема 18. Функції і основні завдання діяльності класного керівника.

Місце класного керівника в системі виховання. Суть діяльності класного керівника (завдання, функції, права, обов'язки, зміст роботи).

Тема 19. Форми виховної роботи.

Планування виховної роботи класним керівником. Поняття про форми виховання. Загальна характеристика форм виховної роботи.

Тема 20. Родинне виховання особистості.

Місце сім'ї у системі виховання. Основні умови успішного сімейного виховання. Основні напрями виховання дітей у сім'ї. Форми взаємозв'язку школи і сім'ї.

Змістовий модуль 5. Основи корекційної педагогіки.

Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами як суб'єкт корекційної освіти

Сутність поняття «дитина з особливими освітніми потребами» та сучасні наукові синоніми. Категорії дітей з особливими освітніми потребами. Класифікація порушень психофізичного розвитку. Причини виникнення порушень психофізичного розвитку. Особливості процесу порушеного розвитку.

Тема 2. Корекційна педагогіка як наука

Предмет та завдання корекційної педагогіки. Галузі корекційної педагогіки. Зв'язок корекційної педагогіки з іншими науками. Понятійно-категоріальний апарат дисципліни.

Тема 3. Інклюзивна освіта як соціальна модель

Основні поняття інклюзивної освіти: інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання. Ключові аспекти інклюзії. Принципи інклюзивної освіти. Організація інклюзивної освіти в Україні.

Тема 4. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Психолого-педагогічна характеристика дітей з сенсорними порушеннями. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелекту. Психолого-педагогічна характеристика дітей з ЗПР. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями ОРА.

Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами в процесі інклюзивного навчання.

Урахування індивідуальних особливостей учнів з сенсорними порушеннями. Урахування індивідуальних особливостей школярів з інтелектуальними порушеннями. Урахування індивідуальних особливостей учнів з ЗПР. Урахування індивідуальних особливостей дітей з порушеннями мовлення. Урахування індивідуальних особливостей учнів з порушеннями ОРА. Урахування індивідуальних особливостей школярів з порушеннями емоційно-вольової сфери.

9. Рекомендовані джерела

1. Гурський В.А., Присакар В.В. Педагогіка : загальні основи педагогіки, теорія освіти і навчання : Навчальний посібник. Книга 1. Кам'янець-Подільський : Медобори. 2006. 2012. 202 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ : «Академвидав», 2012. 352 с.
3. Інклюзивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. 192 с.
4. Інклюзивна освіта : теорія та практика : навч.-метод. посіб. Ч. 2. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2014. 183 с.
5. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
6. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.
7. Основи педагогічного оцінювання : навч.-метод. посіб. Ніжин : Лисенко М. М., 2012. 102 с.
8. Пальчевський С.С. Педагогіка : навч. посібник. Київ : Каравела, 2007. 576 с.
9. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. К.: «ТОВ Агенство «Україна», 2019. 300 с.
10. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.
11. Федорчук. Е.І., Федорчук В.В. Загальна педагогіка: лекції : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко, 2007. 284 с.
12. Федорчук. Е.І., Франчук Т.Й., Конькова Т.І., Вонсович В.П., Присакар В.В., Черніков І.М., Сесак І.В. Методичні поради до проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і організації самостійної та індивідуальної роботи студентів при вивченні педагогіки : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2009. 144 с.
13. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти. Київ : Академвидав, 2006. 560 с.
14. Педагогіка : конспект лекцій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.readbookz.com/books/172.html>, вільний.
15. Педагогіка : лекції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/4/Lekcii.html>, вільний.

Інформаційні ресурси

1. Презентаційні матеріали.
2. Програмне забезпечення.
3. Інтернет-ресурси.

10. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання. Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, виконання студентом практичних завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетенцій навчання.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, захисту лабораторних досліджень, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань;

Критеріями оцінки є:

Усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- охайність оформлення письмової роботи. Кількісне оцінювання результатів навчання

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюють згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння навчальної дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Студент на практичних заняттях одержує оцінки згідно національної системи: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», включаючи присутність, опитування та рівень виконання (захист) роботи. По закінченню змістового модуля лектор (провідний викладач) визначає рівень теоретичної підготовки студентів (проводить модульний контроль) та переводить оцінки, одержані студентом

на семінарських і практичних заняттях у систему ECTS.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за змістові модулі складає 60 балів.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)			не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		незадовільно	

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума
ЗМ (педагогіка) 50 б.		ЗМ (основи корекційної педагогіки) 10 б.			
Ауд.	МКР 1	Ауд.	МКР 2	40	100
25	25	5	5		

Вивчення дисципліни передбачає академічну доброчесність студента, вміння бути самостійним, незалежним, креативним при виконанні самостійних завдань.